

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2018. gada 23. maijā

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto A (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 69/2018),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Pacientu tiesību likuma 18. panta trešo daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no viņas pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

Papildus tam pieteikumā lūgts nodrošināt Pieteikuma iesniedzējas un viņas dēla privātās dzīves aizsardzību Satversmes tiesas procesā, kā arī neizpaust informāciju par viņu identitāti un datus par Pieteikuma iesniedzējas dēla saslimšanu. Lai konkrētajā gadījumā aizsargātu personas tiesības uz privātās dzīves aizsardzību, šajā lēmumā ir anonimizēti dati par Pieteikuma iesniedzējas identitāti.

2. Apstrīdētā norma nosaka: „Šajā likumā noteikto tiesību vai no tām izrietošo ar ārstniecību saistīto interešu aizstāvēšanai persona normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ne vēlāk kā divu gadu laikā no tiesību vai interešu aizskāruma dienas ir tiesīga iesniegt sūdzību Veselības inspekcijā normatīvajos aktos noteikto un nepieciešamo darbību veikšanai. Atbilde uz sūdzību sniedzama Iesniegumu likumā noteiktajā termiņā vai –

gadījumā, ja tiek uzsākts administratīvais process, – vienlaikus ar lēmuma pieņemšanu šajā procesā. Personu, kas iesniegusi sūdzību, informē par administratīvā procesa uzsākšanu.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts kopsakarā ar

19.² panta sestās daļas 1. punktu prasa pieteikumā juridiski pamatot, ka ir aizskartas Satversmē noteiktās pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdza Veselības inspekciju veikt viņas mirušā dēla veselības aprūpes kvalitātes kontroli. Veselības inspekcija ar lēmumu atzinusi, ka Pieteikuma iesniedzējas dēlam sniegtā veselības aprūpe bijusi atbilstoša Ārstniecības likumā noteiktajām prasībām. Pieteikuma iesniedzēja minēto lēmumu apstrīdējusi un pārsūdzējusi. Administratīvā rajona tiesa esot norādījusi, ka apstrīdētā norma piešķir personai tiesības saņemt Veselības inspekcijas atbildi pēc būtības. Savukārt tiesa šādā gadījumā pārbaudot, vai Veselības inspekcija šādu atbildi ir sniegusi, nevis pēc būtības izvērtē veselības aprūpes kvalitāti. Līdz ar to administratīvā tiesa noraidījusi Pieteikuma iesniedzējas pieteikumu, un šis spriedums nav pārsūdzams.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma aizskar viņai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības uz pieeju tiesai, lai aizsargātu Satversmē nostiprinātās tiesības uz dzīvību un veselības aizsardzību. Arī no Latvijas starptautiskajām saistībām cilvēktiesību jomā izrietot valsts pienākums izveidot efektīvu un neatkarīgu tiesību aizsardzības sistēmu, lai noskaidrotu nāves cēloni pacientiem, kuri gājuši bojā vai citādi cietuši valsts vai privātās ārstniecības iestādēs, kā arī lai sauktu vainīgās personas pie atbildības. Savukārt apstrīdētā norma nenodrošinot iespēju apturēt vai novērst pārkāpumus medicīnas lietās. Turklāt neesot iespējams noskaidrot, kādu iemeslu dēļ administratīvo tiesu praksē apstrīdētā norma tiekot interpretēta un piemērota tieši šādā veidā.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 92. panta pirmais teikums nosaka likumdevēja pienākumu pieņemt taisnīgas tiesas spriešanai nepieciešamās procesuālās normas, bet šī norma neparedz konkrēta jautājuma izšķiršanu atbilstoši tādām procesuālajam regulējumam, kādu persona vēlas (*sk. Satversmes tiesas 2012. gada 1. novembra sprieduma lietā Nr. 2012-06-01 10. punktu*).

Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi, citētas Satversmes tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas nolēmumos ietvertās atziņas, kā arī pausts Pieteikuma iesniedzējas viedoklis par apstrīdēto normu un tās piemērošanu konkrētajā gadījumā. No pieteikuma kopumā secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja vēlas panākt administratīvās tiesas kontroli par to, vai ārstniecības iestāde sniegusi viņas dēlam veselības aprūpi atbilstošā kvalitātē. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka Satversmes 92. panta pirmais teikums noteic personai tiesības prasīt veselības aprūpes kvalitātes izvērtējumu noteiktā, viņai vēlamā procesuālā kārtībā. Pieteikumā nav arī pamatots, kādēļ valstī jau pastāvošie tiesību aizsardzības mehānismi šajā jomā – tiesības saņemt atlīdzību no Ārstniecības riska fonda un tiesības uz atlīdzību par radīto kaitējumu civilprocesa vai kriminālprocesa ietvaros, uz kuru izmantošanas iespējām Pieteikuma iesniedzējai ir norādījusi arī administratīvā tiesa, nenodrošina Pieteikuma iesniedzējas tiesību aizsardzību. Proti, Pieteikuma iesniedzēja nav sniegusi juridisko pamatojumu savam pamattiesību aizskārumam. Savukārt pieteikumā ietvertie apsvērumi par apstrīdētās normas interpretāciju un piemērošanu nav uzskatāmi par juridisko pamatojumu, jo Satversmes tiesai nav piešķirta kompetence pārvērtēt tiesību normu piemērošanas un interpretācijas jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*).

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā, 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc A pieteikuma (pieteikums Nr. 69/2018).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kusiņš

